

ผลของโปรแกรมการให้ข้อมูลโดยใช้สื่อวิทัศน์ต่อความรู้ และการปฏิบัติตัวของผู้ป่วยก่อนได้รับยาระงับความรู้สึกแบบทั้งตัว

Effects of Program Preoperative Instruction using Multimedia in Patients Receiving General Anesthesia

ประไพพิศ นาคสุวรรณ¹ ทิพวรรณ บุญสนอง^{*2}

Prapaipit Nagsuwan¹ Thippawan Bunsanong^{*2}

¹สำนักวิชาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ นครศรีธรรมราช ประเทศไทย 80160

¹School of Nursing, Walailak University, Nakhon Si Thammarat, Thailand 80160

²โรงพยาบาลท่าศาลา นครศรีธรรมราช ประเทศไทย 80160

²Thasala Hospital, Nakhon Si Thammarat, Thailand 80160

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการให้ข้อมูลโดยใช้สื่อวิทัศน์ต่อความรู้และการปฏิบัติตัวในผู้ป่วยก่อนการผ่าตัดที่ได้รับยาระงับความรู้สึกแบบทั้งตัว และศึกษาความพึงพอใจต่อโปรแกรมการให้ข้อมูล กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ป่วยที่ได้รับการวางแผนเข้ารับการผ่าตัดจำนวน 50 ราย แบ่งเป็นกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง กลุ่มละ 25 ราย คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่มอย่างง่ายตามรายชื่อตารางนัดการผ่าตัด เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป 2) แบบประเมินความรู้และการปฏิบัติตัวของผู้ป่วยก่อนการได้รับยาระงับความรู้สึกแบบทั้งตัว 3) แบบประเมินความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา ทดสอบความแตกต่างของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมด้วย chi-square test ทดสอบค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้และการปฏิบัติตัวด้วยสถิติ Independent samples t-test

ผลการวิจัย พบว่า โปรแกรมการให้ข้อมูลโดยใช้สื่อวิทัศน์ส่งผลให้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีระดับความรู้และการปฏิบัติตัวก่อนการผ่าตัดอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 13.60$ $SD = 1.4$, $\bar{X} = 13.76$ $SD = 1.2$ ตามลำดับ) ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 0.15$, $P = 0.685$) และระดับความพึงพอใจของผู้ป่วยอยู่ในระดับพึงพอใจสูงมาก การวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การให้ข้อมูลในการเตรียมตัวก่อนการผ่าตัดแบบได้รับยาระงับความรู้สึกแบบทั้งตัวต่อความรู้และการปฏิบัติตัวของผู้ป่วยก่อนการได้รับยาระงับความรู้สึกแบบทั้งตัวทำให้ผู้ป่วยพึงพอใจ และเป็นบทบาทที่สำคัญของวิสัญญีพยาบาลในการดูแลผู้ป่วยเพื่อคุณภาพการรับบริการก่อนการผ่าตัด และจะส่งผลต่อที่ดีต่อผู้ป่วยทั้งระหว่างและหลังการผ่าตัด

คำสำคัญ: โปรแกรมการให้ข้อมูลโดยใช้สื่อวิทัศน์, การเตรียมตัวได้รับยาระงับความรู้สึกแบบทั้งตัว, ความพึงพอใจ

Abstract

This study is an experimental research. Aims to 1) Comparison of the data using video to the knowledge and practice of patients for patient preparation before receiving anesthesia in both 2) Satisfaction Study of the video. The conceptual framework of the theory of learning bloom (bloom, 1956) among patients who had been planning an operation of 50 divided into a control group and the experimental group, 25 in each group. A simple random sample was selected according to the list of surgical schedules. The instrument used in this study were 1) collecting data, 2) evaluate the knowledge and practice of patients receiving anesthesia in both 3) satisfaction of patients on videotape. Which were reviewed by a panel of experts and by the reliability coefficient alpha Cronbach (Cronbach's alpha coefficient) was 0.85 by analysis of frequency distributions percent. The mean and standard deviation.

The results showed that

1) the level of knowledge and practice of patients receiving data normally at a good level ($\bar{X} = 13.60$ SD = 1.4) the knowledge and behavior of patients participating in programs provided by the media VI. video of the trial at a good level ($\bar{X} = 13.76$ SD = 1.2).

2) the level of knowledge and practice of patients who participate in the program by using the media to videotape the experimental group did not differ from the control group ($t = 0.15$, $p = 0.685$).

3) the satisfaction of patients, the media video to prepare patients prior to anesthesia medication either. The level of satisfaction is very high.

This research shows. The information provided by the media, video on knowledge and practice of patient's preparation before the patients received anesthesia in the body. No difference was statistically significant. However, the information provided by the media that patient satisfaction and still the roles of nurse anesthetists.

บทนำ

การผ่าตัดถือเป็นเหตุการณ์ที่สำคัญต่อชีวิต บุคคลที่ต้องเข้ารับการผ่าตัดจึงเกิดความกลัววิตกกังวลและเครียด โดยเฉพาะผู้ป่วยที่ไม่มีประสบการณ์หรือผู้ป่วยที่ไม่รู้หรือไม่มีข้อมูลที่ต้องเกี่ยวกับการผ่าตัด จากการสำรวจพบว่าผู้ป่วยจะมีความกลัวในสิ่งที่ไม่รู้มาก่อนเกี่ยวกับการผ่าตัด¹ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อผู้ป่วยทั้งทางด้านร่างกายที่จะกระตุ้นระบบประสาทอัตโนมัติทำให้อัตราการเต้นของหัวใจและความดันโลหิตเพิ่มขึ้น และส่งผลต่อการผ่าตัด ได้แก่ การใช้ยาระงับความรู้สึกเพิ่มมากขึ้น อาการปวดหลังผ่าตัดที่สูง² และการติดเชื้อของแผลทำให้แผลหายช้า³ จนอาจส่งผลให้ต้องมีการเลื่อนการผ่าตัดหากผู้ป่วยไม่พร้อม ส่งผลกระทบต่อสุขภาพและการเสียเวลาในการที่จะต้องรอต่อไป

ผู้ป่วยที่ได้รับการวางแผนเพื่อการผ่าตัด (Elective case) จึงจะต้องได้รับการเตรียมตัวก่อนการผ่าตัดเพื่อเตรียมความพร้อมทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ โดยการให้ข้อมูล

แก่ผู้ป่วย ซึ่งจะมีผลให้ผู้ป่วยลดความวิตกกังวล⁴ และผู้ป่วยเตรียมตัวก่อนการผ่าตัดรวมทั้งปฏิบัติตัวภายหลังการผ่าตัดได้ถูกต้อง นอกจากนี้การปฏิบัติตัวทั้งก่อนและหลังการผ่าตัดที่ถูกต้องยังจะช่วยลดภาวะแทรกซ้อนจากการให้ยาระงับความรู้สึกได้แก่ ภาวะปอดแฟบ ภาวะคลื่นไส้อาเจียนเป็นต้น และการปฏิบัติตัวที่ต้องทำให้การฟื้นสภาพหลังผ่าตัดเป็นไปอย่างรวดเร็ว ผู้ป่วยกลับมาเป็นปกติได้เร็วขึ้น ซึ่งจากการศึกษาพบว่าการเตรียมความพร้อมของผู้ป่วยก่อนการได้รับยาระงับความรู้สึกและภาวะแทรกซ้อนที่อาจเกิดภายหลังการผ่าตัดโดยวิสัญญีพยาบาลจึงมีบทบาทที่สำคัญ เนื่องจากการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีในปัจจุบัน ดังนั้นการพัฒนาเครื่องมือในการให้ข้อมูลในปัจจุบันจึงได้พัฒนามากขึ้นมีความทันสมัย เพื่อเพิ่มการเรียนรู้ของผู้ป่วย และเนื่องจากในปัจจุบันจำนวนผู้ป่วยเพิ่มจำนวนมากขึ้น และด้วยข้อจำกัดของจำนวนวิสัญญีพยาบาลที่มีเวลาจำกัดในการให้ข้อมูล การเตรียมผู้ป่วยก่อนผ่าตัดทำให้ผู้ป่วยเตรียมความพร้อม ปฏิบัติตัวได้ถูกต้องก่อนมาผ่าตัด

ส่งผลไปถึงระยะหลังผ่าตัดที่จะลดภาวะแทรกซ้อนหลังผ่าตัด และลดระยะเวลาการนอนโรงพยาบาล⁵

การพยาบาลด้านข้อมูลเตรียมความพร้อมก่อนผ่าตัด เพื่อช่วยให้ผู้ป่วยมีแบบแผนความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง และครอบคลุมในทุกระยะของการผ่าตัด จึงเป็นสิ่งสำคัญ โดยพบว่าที่ผ่านมายังไม่มีรูปแบบการให้ข้อมูลที่ชัดเจนรวมทั้งการจำกัดในด้านจำนวนบุคลากร และภาระงานที่มากจากจำนวนผู้ป่วยที่มากขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาผลของการให้ข้อมูลโดยใช้สื่อวีดิทัศน์ต่อความรู้และการปฏิบัติของผู้ป่วย เรื่องการเตรียมผู้ป่วยก่อนเข้ารับการวางยาระงับความรู้สึกแบบทั้งตัว ซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมเฉพาะในด้านการได้รับยาระงับความรู้สึกแบบทั้งตัว เพื่อพัฒนาการให้บริการด้านวิสัญญีวิทยาและการสร้างความพร้อมในการเข้ารับการผ่าตัดของผู้ป่วยลดโอกาสการเลื่อนการผ่าตัด ส่งผลให้ผู้ป่วยครอบครัวและบุคลากรทุกฝ่ายเกิดความพึงพอใจ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษา

1. เพื่อเปรียบเทียบความรู้และการปฏิบัติตัวของผู้ป่วยหลังเข้าร่วมโปรแกรมให้ข้อมูลโดยใช้สื่อวีดิทัศน์ กับกลุ่มผู้ป่วยที่ได้รับการให้ข้อมูลตามปกติ
2. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของผู้ป่วยต่อการได้รับโปรแกรมการให้ข้อมูลโดยใช้สื่อวีดิทัศน์

สมมติฐานการวิจัย

คะแนนเฉลี่ยความรู้และการปฏิบัติตัวของผู้ป่วยที่เข้าร่วมโปรแกรมให้ข้อมูลโดยใช้สื่อวีดิทัศน์ มากกว่ากลุ่มที่ได้รับการพยาบาลตามปกติ

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ ผู้ป่วยที่มาผ่าตัดแบบผู้ป่วยใน เป็นการผ่าตัดแบบไม่เร่งด่วน (Elective case) ผู้ป่วยจัดอยู่ใน American Society of Anesthesiologist (ASA) class I-II ผู้ป่วยที่จะได้รับยาระงับความรู้สึกแบบทั้งตัว อายุมากกว่า 18 ปี และเซ็นยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย ระหว่างเดือน พฤษภาคม – สิงหาคม 2558

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษานี้ ผู้วิจัยประยุกต์แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมการณ์เรียนรู้ของบรูม⁶ กล่าวว่า การเรียนรู้ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ ด้านความรู้และความคิด (cognitive domain) ด้านเจตคติ (affective domain) และด้านทักษะหรือการปฏิบัติ (psychomotor domain) โดยการให้ผู้ป่วยได้รับความรู้จากสื่อวีดิทัศน์ที่มีวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้คือการปฏิบัติตัวก่อนการได้รับยาระงับความรู้สึกแบบทั้งตัว ทำให้ผู้ป่วยเกิดความรู้ความเข้าใจ ความคิด ทศนคติ นำไปสู่การปฏิบัติตัวของผู้ป่วยก่อนเข้ารับการได้รับยาระงับความรู้สึกแบบทั้งตัวได้ถูกต้อง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยหาค่าขนาดอิทธิพลจากงานวิจัยเรื่องผลการให้ความรู้ทาง วิดิทัศน์ร่วมกับการอธิบายต่อภาวะวิตกกังวลของหญิงที่รอผ่าตัดคลอดบุตรพบว่าค่าเฉลี่ยความวิตกกังวลของ กลุ่มทดลองเท่ากับ 34.73 และกลุ่มควบคุมเท่ากับ 0.815 ได้ค่าขนาดอิทธิพล (d) เท่ากับ 0.8 และเมื่อนำมาเปิดตาราง โดยแทนค่า $d = 0.8$ $\alpha = 0.05$ และ Power = 0.87 จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 38 ราย และเพื่อป้องกันการสูญหายของกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยจึงเพิ่มจำนวนประชากรอีก ดังนั้นจะได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 50 ราย กลุ่มละ 25 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัย แบ่งเป็น

1. โปรแกรมการให้ข้อมูลโดยใช้สื่อวีดิทัศน์ เรื่องการเตรียมผู้ป่วยก่อนเข้ารับการวางยาระงับความรู้สึกแบบทั้งตัว ขอบเขตเนื้อหาประกอบด้วยอะไรบ้าง การบรรยายภาพบรรยากาศภายในห้องผ่าตัด การเตรียมตัวก่อนและหลังการได้รับยาระงับความรู้สึก การงดน้ำงดอาหาร การได้รับสารน้ำ การฝึกการหายใจเข้าออกลึกภายหลังการผ่าตัดและการประเมินระดับความเจ็บปวด วิดิทัศน์มีความยาว 9 นาที ซึ่งผู้วิจัยได้ร่วมกับฝ่ายโสตทัศนูปกรณ์ของโรงพยาบาลในการบันทึก และผ่านการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว

2. เครื่องมือในการเก็บข้อมูล ได้แก่

2.1 แบบสอบถาม ข้อมูลทั่วไปประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส ศาสนา อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ ประวัติการผ่าตัด

2.2 แบบประเมินความรู้ความเข้าใจและการปฏิบัติของผู้ป่วยเกี่ยวกับการได้รับยาระงับความรู้สึกหลังการได้รับข้อมูลโดยใช้สื่อวีดิทัศน์ต่อความรู้เรื่องการเตรียมผู้ป่วยก่อนเข้ารับการวางยาระงับความรู้สึกแบบทั้งตัว แบบทดสอบความรู้ เรื่องการเตรียมผู้ป่วยก่อนเข้ารับการวางยาระงับความรู้สึกแบบทั้งตัว ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบบทดสอบนี้ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย แพทย์วิสัญญี 1 ท่าน อาจารย์พยาบาล 1 ท่าน วิสัญญีพยาบาลชำนาญการ 1 ท่าน และปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ และนำไปทดลองใช้ การตรวจสอบความเที่ยงของแบบสอบถามแบบประเมินความรู้ความเข้าใจและการปฏิบัติของผู้ป่วยเกี่ยวกับการได้รับยาระงับความรู้สึกหลังการได้รับข้อมูลโดยใช้สื่อวีดิทัศน์ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้เท่ากับ 0.85 และคะแนนความรู้ความเข้าใจและการปฏิบัติของผู้ป่วยเกี่ยวกับการได้รับยาระงับความรู้สึกหลังการได้รับข้อมูลโดยใช้สื่อวีดิทัศน์ต่อความรู้ในกลุ่มทดลอง โดยหาค่าเฉลี่ยแล้วแบ่งกลุ่มคะแนนแบบอิงเกณฑ์ ดังนี้

ระดับคะแนนดี คือมีคะแนนตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป (มีคะแนน ในช่วง 12 คะแนน)

ระดับปานกลาง คือมีคะแนนตั้งแต่ร้อยละ 60-79 ขึ้นไป (มีคะแนน ในช่วง 9-11 คะแนน)

ระดับต่ำ คือมีคะแนนต่ำกว่าร้อยละ 60 (มีคะแนน ในช่วง 8 คะแนน)

วิเคราะห์ความแตกต่างค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ความเข้าใจและการปฏิบัติของผู้ป่วยเกี่ยวกับการได้รับยาระงับความรู้สึกหลังการได้รับข้อมูลโดยใช้สื่อวีดิทัศน์ ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ด้วยสถิติ Independent Samples-test

2.3 แบบวัดคุณภาพของสื่อวีดิทัศน์ เรื่องการเตรียมผู้ป่วยก่อนเข้ารับการวางยาระงับความรู้สึกแบบทั้งตัว ผู้วิจัยสร้างเองมีข้อคำถามจำนวน 5 ข้อ เกี่ยวกับคุณภาพของสื่อ ได้แก่ ความรอบคอบของเนื้อหา เวลาที่ใช้ ความชัดเจนของภาพและเสียง วัดด้วยมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือพึงพอใจมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด และมีคำถามปลายเปิดให้กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ แบบประเมินดังกล่าวผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งประกอบด้วย อาจารย์พยาบาล 2 ท่าน วิสัญญีแพทย์ 1 ท่าน และปรับแก้ตามข้อเสนอแนะ

ของผู้ทรงคุณวุฒิ และนำไปทดลองใช้ CVI = 1

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลเริ่มดำเนินการเก็บข้อมูลเมื่อโครงการวิจัยผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมในมนุษย์ของมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์และผ่านคณะกรรมการจริยธรรมของโรงพยาบาล โดยหัวหน้าโครงการวิจัยดำเนินการชี้แจงรายละเอียดการวิจัยแก่คณะผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล การเตรียมการผู้ป่วยที่จะมารับการผ่าตัด 1 วันก่อนการผ่าตัด แพทย์จะนัดผู้ป่วยเพื่อเข้าพักรักษาตัวที่โรงพยาบาล ดังนั้นผู้วิจัยจะเริ่มเก็บข้อมูลโดยมีข้อมูลรายชื่อจากตารางนัดผ่าตัดล่วงหน้า

กลุ่มควบคุม

1. ชี้แจง วัตถุประสงค์ ผลประโยชน์แก่กลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง
2. ลงนามยินยอมการเข้าร่วมวิจัย
3. วิสัญญีพยาบาลให้ข้อมูลการเตรียมตัวก่อนการได้รับยาระงับความรู้สึกตามปกติ
4. ผู้ร่วมวิจัยทำแบบประเมินความรู้ความเข้าใจและการปฏิบัติของผู้ป่วยเกี่ยวกับการได้รับยาระงับความรู้สึก

กลุ่มทดลอง

1. ชี้แจง วัตถุประสงค์ ผลประโยชน์แก่กลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง
2. ลงนามยินยอมการเข้าร่วมวิจัย
3. ดูวีดิทัศน์เรื่องการเตรียมตัวก่อนการได้รับยาระงับความรู้สึกแบบทั้งตัว ระยะเวลา 9 นาที
4. ผู้ร่วมวิจัยทำแบบประเมินความรู้ความเข้าใจและการปฏิบัติของผู้ป่วยเกี่ยวกับการได้รับยาระงับความรู้สึกแบบทั้งตัว
5. ประเมินระดับความพึงพอใจในการได้รับข้อมูลสื่อวีดิทัศน์

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยเริ่มดำเนินการภายหลังจากได้รับรองมติจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์และโรงพยาบาลท่าศาลา เอกสารรับรองเลขที่ 022/2558 วันที่รับรอง 16 มีนาคม 2558 ผู้วิจัยตระหนักถึงจริยธรรมในการวิจัย โดยได้ชี้แจงรายละเอียดของโครงการอธิบายวัตถุประสงค์ของการวิจัย การนำข้อมูลไปใช้ รวมถึงเปิดโอกาสให้ซักถามข้อสงสัย และความมีอิสระในการเข้าร่วม

หรือถอนจากงานวิจัย ระหว่างตอบแบบสัมภาษณ์ ผู้ร่วมวิจัยสามารถยุติการให้ข้อมูลได้ทันที ซึ่งการกระทำดังกล่าวไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อผู้เข้าร่วมวิจัยทั้งสิ้น และการนำข้อมูลที่รวบรวมได้ไปเผยแพร่จะคำนึงถึงศักดิ์ศรี คุณค่า และผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับหน่วยงานและผู้เข้าร่วมการวิจัย และจะเริ่มดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลภายหลังได้รับความยินยอมจากผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยเป็นลายลักษณ์อักษรแล้วเท่านั้น สำหรับแบบสัมภาษณ์จะเก็บไว้เป็นความลับและนำเสนอในภาพรวม ไม่เปิดเผยชื่อของหน่วยงานหรือผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยรวมถึงผู้ให้ข้อมูลและจะทำลายแบบสัมภาษณ์ต่าง ๆ หลังจากผู้วิจัยเขียนรายงานฉบับสมบูรณ์เสร็จเรียบร้อยแล้ว

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ เปรียบเทียบความแตกต่างของข้อมูลทั่วไปโดยสถิติไควสแคว วิเคราะห์ระดับความรู้และความแตกต่างระดับความรู้และการปฏิบัติตัวก่อนการได้รับยาระงับความรู้สึกแบบทั่วตัวในกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง โดยใช้สถิติ Independent t-test และวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อสื่อวีดิทัศน์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า

ตารางที่ 1 จำนวนร้อยละ และการเปรียบเทียบความแตกต่างของข้อมูลทั่วไประหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองด้วยสถิติไควสแควร์ n = 50

ตัวแปร	กลุ่มควบคุม จำนวน (ร้อยละ)		กลุ่มทดลอง จำนวน (ร้อยละ)		X ²	p-value
	M	SD	M	SD		
เพศ						
หญิง	24	(96)	21	(84)	2.000	.349
ชาย	1	(4)	4	(16)		
อายุ					2.667	0.264
18-30	10	(40)	14	(56)		
31-50	15	(60)	10	(40)		
51-60	-	-	1	(4)		
อาชีพ					3.158	.532
รับจ้าง	5	(20)	10	(40)		
เกษตรกร	6	(24)	4	(16)		
ค้าขาย	3	(12)	1	(4)		
รับราชการ	6	(24)	5	(20)		
แม่บ้าน	5	(20)	5	(20)		
ศาสนา						
พุทธ	19	(76)	21	(84)	.500	.725
มุสลิม	6	(24)	4	(16)		
ระดับการศึกษา						
ประถมศึกษา	4	(16)	6	(24)	4.461	.347
มัธยมศึกษา	13	(52)	9	(36)		
ประกาศนียบัตร	1	(4)	3	(12)		
ปริญญาตรี	5	(20)	7	(28)		
ไม่ได้เรียนหนังสือ	2	(8)	-	-		

ตารางที่ 1 จำนวนร้อยละ และการเปรียบเทียบความแตกต่างของข้อมูลทั่วไประหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง ด้วยสถิติไคส์แควร์ n = 50 (ต่อ)

ตัวแปร	กลุ่มควบคุม		กลุ่มทดลอง		X ²	p-value
	จำนวน (ร้อยละ)		จำนวน (ร้อยละ)			
	M	SD	M	SD		
รายได้						
<10,000	11	(44)	13	(52)	1.056	.901
10,000 - 20,000	4	(16)	2	(8)		
20,000 - 30,000	5	(20)	4	(16)		
>30,000	1	(4)	1	(4)		
ไม่มีรายได้	4	(16)	5	(20)		
ประวัติการได้รับการผ่าตัด						
เคย	14	(56)	13	(52)	.081	.777
ไม่เคย	11	(44)	12	(48)		

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มควบคุม พบว่า กลุ่มควบคุมส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง 24 ร้อยละ 96 อายุเฉลี่ย 31.44 ปี อาชีพเกษตรกรและรับราชการ ร้อยละ 24 ศาสนาพุทธจำนวน 19 คน ร้อยละ 74 ระดับการศึกษามัธยมศึกษา 13 คน ร้อยละ 52 รายได้ต่อเดือน น้อยกว่า 10,000 บาท ร้อยละ 16 มีประวัติการ

ผ่าตัด 11 ราย ร้อยละ 56 และกลุ่มทดลอง เพศหญิง 21 ร้อยละ 84 เพศชาย 4 คน ร้อยละ 16 อายุเฉลี่ย 31.26 ปี อาชีพรับจ้าง ร้อยละ 44 ศาสนาพุทธจำนวน 21 คน ร้อยละ 84 ระดับการศึกษามัธยมศึกษา 9 คน ร้อยละ 36 รายได้ต่อเดือน น้อยกว่า 10,000 บาท มีประวัติการผ่าตัด 14 ราย ร้อยละ 56

ตาราง 2 เปรียบเทียบคะแนนความรู้ความเข้าใจและการปฏิบัติตัวของผู้ป่วยเกี่ยวกับการได้รับยาระงับความรู้สึกหลังการได้รับข้อมูล โดยใช้สื่อวีดิทัศน์ (n = 50)

คะแนนความรู้และการปฏิบัติตัว	M	S.D.	t	df	p-value
กลุ่มควบคุม	13.60	1.4	0.15	48	0.685
กลุ่มทดลอง	13.76	1.2			

P < 0.05

คะแนนความรู้ความเข้าใจและการปฏิบัติของผู้ป่วยเกี่ยวกับการได้รับยาระงับความรู้สึกหลังการได้รับข้อมูลโดยใช้สื่อวีดิทัศน์ ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนทดสอบความรู้ความเข้าใจและการปฏิบัติของผู้ป่วยเกี่ยวกับการได้รับยาระงับความรู้สึกหลังการได้รับข้อมูลโดยใช้สื่อวีดิทัศน์ ระหว่างกลุ่มควบคุม พบว่าค่าเฉลี่ยคะแนนทดสอบเท่ากับ 13.60 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.4 ในกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนทดสอบเท่ากับ 13.76 คะแนน

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.2 แสดงว่า กลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจและการปฏิบัติของผู้ป่วยเกี่ยวกับการได้รับยาระงับความรู้สึกหลังการได้รับข้อมูลโดยใช้สื่อวีดิทัศน์ ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05 โดยทั้งสองกลุ่มมีค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ความเข้าใจและการปฏิบัติของผู้ป่วยเกี่ยวกับการได้รับยาระงับความรู้สึกหลังการได้รับข้อมูลโดยใช้สื่อวีดิทัศน์ ในระดับดี คือมีคะแนนตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป

ตาราง 3 คะแนนประเมินความพึงพอใจต่อคุณภาพของสื่อวีดิทัศน์ในกลุ่มใช้สื่อวีดิทัศน์ระดับสูงมาก (n = 50)

ความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพสื่อวีดิทัศน์	Mean + SD	ร้อยละ
1. ภาพคมชัดเข้าใจง่าย	4.6+.50	60
2. เนื้อหาไม่เหตุมิผลเชิงวิชาการ	4.5+.65	60
3. เนื้อหาเรียงลำดับขั้นตอนต่อเนื่อง	4.7+.56	72
4. เนื้อหาไม่มีความทันสมัย	4.6+.58	60
5. ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย	4.6+.65	64
6. ระยะเวลาเหมาะสม	4.4+.71	56

ความพึงพอใจต่อคุณภาพของสื่อวีดิทัศน์ เรื่องการเตรียมผู้ป่วยก่อนเข้ารับการวางยาระงับความรู้สึกแบบทั้งตัว คะแนนแบบประเมินความพึงพอใจต่อคุณภาพของสื่อวีดิทัศน์ เรื่องการเตรียมผู้ป่วยก่อนเข้ารับการวางยาระงับความรู้สึกแบบทั้งตัว คะแนนความพึงพอใจอยู่ระดับมากที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสื่อวีดิทัศน์ที่ผลิตสามารถนำมาใช้เป็นสื่อการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะสามารถถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจให้แก่ผู้ป่วย

การอภิปรายผลการวิจัย

การเตรียมผู้ป่วยก่อนการได้รับการระงับความรู้สึกแบบทั้งตัวเป็นเรื่องที่สำคัญ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ระดับความรู้และการปฏิบัติตัวของผู้ป่วยที่ได้รับข้อมูลตามปกติอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 13.60$ SD = 1.4) ระดับความรู้และการปฏิบัติตัวของผู้ป่วยที่เข้าร่วมโปรแกรมการให้ข้อมูลโดยใช้สื่อวีดิทัศน์ของกลุ่มทดลองอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 13.76$ SD = 1.2) พบว่าผู้ป่วยกลุ่มทดลองมีระดับความรู้และการปฏิบัติตัวก่อนการได้รับยาระงับความรู้สึกแบบทั้งตัวสูงกว่า แต่ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P = 0.69$) และระดับความพึงพอใจระดับสูงมาก

การศึกษามูลค่าการใช้สื่อวีดิทัศน์ เรื่อง การฝึกหายใจแบบมีประสิทธิภาพเพื่อเตรียมตัวก่อนได้รับยาระงับความรู้สึกแบบทั้งตัว⁸ พบว่าผู้ป่วยหลังผ่าตัดช่องท้องปฏิบัติตามการหายใจได้อย่างมีประสิทธิภาพดีกว่าและผู้ป่วยที่ได้รับการเตรียมก่อนผ่าตัดแบบปกติ และมีความพึงพอใจต่อคุณภาพของสื่อวีดิทัศน์ในระดับสูง แสดงให้เห็นว่าสื่อวีดิทัศน์ที่ผลิตสามารถนำมาใช้เป็นสื่อการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะสามารถถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก เพิ่มพูนทักษะและประสบการณ์ สร้างสถานการณ์การเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ กระตุ้นให้เกิดศักยภาพทางความคิด

ได้แก่ คิดไตร่ตรอง คิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ กระตุ้นให้เป็นผู้แสวงหาความรู้และมีทักษะในการสร้างความรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งญาติผู้ป่วยในกรณีผู้ป่วยเด็ก โดยเป็นการถ่ายทอดที่เป็นการให้ข้อมูลอย่างมีแบบแผน มีผลต่อความวิตกกังวลของมารดาผู้ป่วยเด็กที่ได้รับการผ่าตัดหัวใจแบบเปิด และเป็นการถ่ายทอดอย่างเป็นรูปธรรม ช่วยให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ผลของการให้ข้อมูลโดยใช้สื่อวีดิทัศน์ต่อความรู้และการปฏิบัติตัวของผู้ป่วยในการป้องกันการติดเชื้อในโรงพยาบาล ค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (0.001)¹⁰

อย่างไรก็ตามการเตรียมความรู้ก่อนการผ่าตัดเกี่ยวกับการได้รับยาระงับความรู้สึก จะเพิ่มความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติตามคำแนะนำการผ่าตัดที่ได้รับยาระงับความรู้สึก ซึ่งคุณภาพของความรู้ที่ได้รับขึ้นอยู่กับชนิดและวิธีการให้ความรู้ที่ใช้แรงจูงใจของผู้ป่วยและความรู้เดิมของผู้ป่วยเกี่ยวกับการได้รับยาระงับความรู้สึกหรือการปฏิบัติตัวก่อนและหลังการผ่าตัด แม้ว่าจะไม่มีหลักฐานยืนยันแน่ชัดว่าวิธีการใดที่ให้ความรู้แก่ผู้ป่วยได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นเอกสารหรือการสอนด้วยบุคลากร¹¹ จากหลายการศึกษาเกี่ยวกับการให้ข้อมูลด้วยสื่อวีดิทัศน์เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนการผ่าตัดเป็นวิธีที่ทำให้ผู้ป่วยมีระดับความรู้เกี่ยวกับการผ่าตัดและการสามารถปฏิบัติตัวก่อนและหลังการผ่าตัดได้อย่างถูกต้อง^{12,13,14} และเป็นการประหยัดเวลา อย่างไรก็ตามก็ยังมีการศึกษาที่ผลการศึกษาพบว่า การให้ข้อมูลด้วยสื่อวีดิทัศน์ช่วยเพิ่มความรู้และผู้ป่วยสามารถปฏิบัติตัวก่อนและหลังการได้รับยาระงับความรู้สึก แต่ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างกลุ่มที่ได้รับการพยาบาลตามปกติและกลุ่มทดลองที่ได้รับข้อมูลด้วยสื่อวีดิทัศน์ เนื่องจากหลายปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การเข้าถึงข้อมูล

ของผู้ป่วยในปัจจุบัน การได้รับคำแนะนำ เอกสารการเตรียมความพร้อม สื่อได้หลายช่องทางการได้รับความรู้ การมีประสบการณ์การผ่าตัด ระดับความรู้เดิมของผู้ป่วย รวมทั้งแรงจูงใจและระดับความเครียดความวิตกกังวล รวมทั้งความหลากหลายของผู้ป่วยและความแตกต่างและระดับความรุนแรงของโรค ชนิดการผ่าตัด ที่จะส่งผลต่อระดับความรู้และการปฏิบัติตัวของผู้ป่วย

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการทำวิจัย

การให้ข้อมูลเตรียมความพร้อมก่อนผ่าตัดด้วยสื่อวีดิทัศน์ทำให้ผู้ป่วยได้รับความรู้เพิ่มขึ้นสามารถนำสื่อวีดิทัศน์ให้ผู้ป่วยได้รับข้อมูลในการเตรียมตัวก่อนการได้รับยาระงับความรู้สึกแบบทั่วตัวได้ และกลุ่มตัวอย่างมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ผลงานวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปเป็นต้นแบบเพื่อให้ข้อมูลเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนผ่าตัด และควรมีการศึกษาผลที่ได้รับ ต่ออัตราการงดหรือเลื่อนผ่าตัดได้มากน้อยเพียงไร และเพิ่มกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาที่เจาะจงในกลุ่มผู้ป่วยเช่น ผู้สูงอายุ หรือศึกษาเพิ่มเติมในการเตรียมการผ่าตัดที่ได้รับยาระงับความรู้สึกแบบเฉพาะส่วน รวมทั้งศึกษาประสิทธิผลทางด้านการรักษาได้แก่ อัตราการเกิดภาวะแทรกซ้อน การฟื้นฟูร่างกายภายหลังการผ่าตัด ระยะเวลาการนอนโรงพยาบาล

References

1. Nigussie S, Belachew T, Wolancho W. Predictors of preoperative anxiety among surgical patients in Jimma University specialized eaching hospital, South Western Ethiopia. BMC surgery. 2014; 14(1): 1-10.
2. lamrod, N., Sindhu, S., Danaidutsadeekul, S., Tantiwongkosri, K. Predictors of Delirium in the Elderly Patients Undergone Open Heart Surgery in the First 72 Hours After Surgery. J Royal Thai Army Nurses. 2016; 17(2): 34-42. (In Thai)
3. Bailey L. Strategies for decreasing patient anxiety in the perioperative setting. AORN journal. 2010; 92(4): 445-60.
4. Guo P, East L, Arthur A. A preoperative education intervention to reduce anxiety and improve recovery among Chinese cardiac patients: a randomized controlled trial. International journal of nursing studies. 2012; 49(2): 129-37.
5. Iqbal U, Green JB, Patel S, Tong Y, Zebrower M, Kaye AD, Urman RD, Eng MR, Cornett EM, Liu H. Preoperative patient preparation in enhanced recovery pathways. Journal of anaesthesiology, clinical pharmacology. 2019; 35(Suppl 1): S14-23.
6. Bloom BS. Taxonomy of educational objectives. Vol. 1: Cognitive domain. New York: McKay. 1956;20(24):1.
7. Mawhinney G, Thakar C, Williamson V, Rothenfluh DA, Reynolds J. Oxford Video Informed Consent Tool (OxVIC): A pilot study of informed video consent in spinal surgery and preoperative patient satisfaction. BMJ open. 2019; 9(7): e027712.
8. Boonchuduang S, Juthasantikul W, Chantarokorn A, Wasinwong W. Effects of using video guided about deep-breathing exercise for patient preparation before receiving general anesthesia. Srinagarind Medical Journal. 2012; 27(2): 139-46.
9. Tantranont, K., Suriyawong, W., Sripetchwandee, N., Tuanrat, W., Budda, D., Narin, R., Songkham, R., Development of Video Media of School Health Services. J Royal Thai Army Nurses. 2019; 20(1): 293-9. (In Thai)
10. K Natthan, P Wilawan, K Areewan. The effect of providing information using video media on knowledge and practice of patients in prevention of nosocomial. Nursing J. 2011; 38(3): 98-109.

11. Cakmak M, Kose I, Zinzircioglu C, Karaman Y, Tekgul ZT, Pektas S, Balik Y, Gonullu M, Bozkurt PS. Effect of video-based education on anxiety and satisfaction of patients undergoing spinal anesthesia. *Revista brasileira de anestesiologia*. 2018; 68(3): 274-9.
12. Yesilyurt DS, Findik ÜY. Effect of Preoperative Video Information on Anxiety and Satisfaction in Patients Undergoing Abdominal Surgery. *CIN: Computers, Informatics, Nursing*. 2019; 37(8): 430-6.
13. Hounscome J, Lee A, Greenhalgh J, Lewis SR, Schofield-Robinson OJ, Coldwell CH, Smith AF. A systematic review of information format and timing before scheduled adult surgery for peri-operative anxiety. *Anaesthesia*. 2017; 72(10): 1265-72.
14. Narimatsu H, Kakinuma A, Sawa T, Komatsu T, Matsumura T, Kami M, Nakata Y. Usefulness of a bidirectional e-learning material for explaining surgical anesthesia to cancer patients. *Annals of oncology*. 2011; 22(9): 2121-8.